

Wymagania na oceny do historii dla szkoły podstawowej „Wczoraj i dziś” kl. 7

Wymagania na oceny uwzględniają zapisy podstawy programowej z 2017 r. oraz zmiany z 2024 r., wynikające z uszczuplonej podstawy programowej.

Szarym kolorem oznaczono treści, o których realizacji decyduje nauczyciel.

Temat lekcji	Materiał nauczania	Odniesienia do podstawy programowej. Uczeń:	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
Rozdział I: Europa po kongresie wiedeńskim							
1. Kongres wiedeński	<ul style="list-style-type: none"> - okoliczności zwołania kongresu wiedeńskiego - uczestnicy kongresu wiedeńskiego i ich rola w podejmowaniu decyzji - „sto dni” Napoleona, jego klęska pod Waterloo i ostateczny upadek cesarza Francuzów - postanowienia kongresu wiedeńskiego - zmiany ustrojowe i terytorialne - Święte Przymierze - jego cele i uczestnicy - znaczenie terminów: <i>restauracja</i>, <i>legitymizm</i>, <i>równowaga europejska</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia decyzje kongresu wiedeńskiego w odniesieniu do Europy, w tym do ziem polskich (XIX.1) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>restauracja</i>, <i>legitymizm</i>, <i>równowaga europejska</i>; - zna daty obrad kongresu wiedeńskiego (1814-1815); - wskazuje na mapie państwa decydujące na kongresie wiedeńskim; - podaje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: abdykacja, Święte Przymierze; - zna daty: bitwy pod Waterloo (18 VI 1815), podpisania aktu Świętego Przymierza (IX 1815); - prezentuje główne założenia ładu wiedeńskiego; - przedstawia decyzje kongresu dotyczące ziem polskich. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu Związek Niemiecki; - zna datę „stu dni” Napoleona (III-VI 1815); - identyfikuje postać Aleksandra I; - przedstawia i wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po kongresie wiedeńskim. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu „sto dni”; - identyfikuje postacie: Franciszka I, Fryderyka Wilhelma III, Aleksandra I; - omawia przebieg „stu dni” Napoleona; - ocenia zasady, na których podstawie stworzono ład wiedeński; - przedstawia działalność Świętego Przymierza. 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawę Napoleona i Francuzów w okresie jego powrotu do kraju; - ocenia zasady, w oparciu o które stworzono ład wiedeński; - ocenia działalność Świętego Przymierza; - wyjaśnia, dlaczego Turcja nie przystąpiła do Świętego Przymierza.
2. Rewolucja	<ul style="list-style-type: none"> - przyczyny rewolucji 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia

przemysłowa	<p>przemysłowej</p> <ul style="list-style-type: none"> - uwarunkowania i kierunki rozwoju przemysłu w Europie - pierwsze wielkie ośrodki przemysłowe w Europie - rozwój transportu - skutki gospodarcze rewolucji przemysłowej - wynalazki XIX w. - elektryczność i początki telekomunikacji - znaczenie terminów: <i>fabryka, industrializacja, urbanizacja, kapitaliści, kapitalizm</i> - postacie historyczne: James Watt, Michael Faraday, Samuel Morse 	<p>najważniejsze przejawy rewolucji przemysłowej (wynalazki i ich zastosowania, obszary uprzemysłowienia, zmiany struktury społecznej i warunków życia) (XIX.2)</p>	<p>terminów: <i>rewolucja przemysłowa, maszyna parowa, manufaktura;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - zna datę udoskonalenia maszyny parowej (1763); - identyfikuje postać Jamesa Watta; - wymienia przyczyny rewolucji przemysłowej. 	<p>terminów: industrializacja, urbanizacja, kapitalizm;</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Samuela Morse'a; - wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się dzięki zastosowaniu maszyny parowej; - omawia wpływ zastosowania maszyny parowej na rozwój komunikacji. 	<p>skonstruowania telegrafu (1837);</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać Michaela Faradaya jako konstruktora silnika elektrycznego; - zna zasady kapitalizmu; - wskazuje na mapie państwa, na których terenie rozwinęły się w XIX w. najważniejsze zagłębia przemysłowe Europy; - przedstawia konsekwencje zastosowania maszyny parowej dla rozwoju przemysłu. 	<p>terminów: cywilizacja przemysłowa, metropolia;</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia gospodarcze i społeczne skutki industrializacji; - wyjaśnia znaczenie wynależenia elektryczności dla rozwoju przemysłu i komunikacji; - opisuje sposób działania maszyny parowej. 	<p>okoliczności narodzin przemysłu w XIX w.;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia gospodarcze i społeczne skutki rozwoju przemysłu w XIX w.
3. Nowe idee polityczne	<ul style="list-style-type: none"> - nowe ideologie: liberalizm, konserwatyzm, socjalizm i komunizm - teoretycy nowych 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia główne założenia nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ideologia, proletariat, strajk, fabrykanci;</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>liberalizm, konserwatyzm, socjalizm,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Henriego de Saint-Simona, Roberta Owena, Fryderyka Engelsa; 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: wolna konkurencja, liberalizm 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia wpływ nowych ideologii na życie społeczne i polityczne w pierwszej połowie

	<p>ideologii</p> <ul style="list-style-type: none"> - aspekty gospodarcze i społeczno-polityczne nowych ideologii - narodziny ruchu robotniczego - związki zawodowe - znaczenie terminów: <i>ideologia, wolna konkurencja, strajk, związek zawodowy</i> - postacie historyczne: Adam Smith, Edmund Burke, Robert Owen, Karol Marks 	<p>ludowy, ruch narodowy) (XXIII.4)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia ideologie społeczno- polityczne w XIX wieku. 	<p><i>komunizm, związek zawodowy;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Edmunda Burke'a, Karola Marksa, Adama Smitha; - charakteryzuje założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu i komunizmu. 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia warunki pracy dzieci w XIX wiecznych fabrykach; - przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego. 	<p>ekonomiczny, <i>manifest komunistyczny;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - zna datę wydania <i>Manifestu komunistycznego</i> (1848); - wyjaśnia różnice między socjalistami i komunistami; - wyjaśnia rolę związków zawodowych w rozwoju ruchu robotniczego. 	<p>XIX w.;</p>
Rozdział II: Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim							
<p>1. Po upadku Księstwa Warszawskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim - podstawowe zasady ustrojowe w Królestwie Polskim, Wielkim Księstwie Poznańskim i Rzeczypospolitej Krakowskiej - sytuacja społeczno-gospodarcza Polaków w zaborach pruskim, 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje okres konstytucyjny Królestwa Polskiego - ustrój, osiągnięcia w gospodarce, kulturze i edukacji (XX.1) - omawia położenie Polaków w zaborach pruskim i austriackim, na obszarze ziem 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>uwłaszczenie</i>; - zna datę powstania Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Wolnego Miasta Krakowa (1815); - wymienia ustalenia kongresu wiedeńskiego w 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>autonomia, Galicja, unia personalna</i>; - charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego; - wymienia organy władzy określone w konstytucji 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: namiestnik, protektorat; - identyfikuje postacie: Aleksandra I, Wielkiego księcia Konstantego; - charakteryzuje 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: nadania wolności osobistej chłopom w zaborze pruskim (1807), zniesienia pańszczyzny w zaborze austriackim (1848); - wskazuje na mapie najważniejsze okręgi 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia skutki reformy uwłaszczeniowej w zaborze pruskim; - ocenia rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego; - wymienia wady i zalety ustroju Królestwa Polskiego.

	<p>austriackim i w Królestwie Polskim</p> <ul style="list-style-type: none"> - reformy Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego w Królestwie Polskim - reformy uwłaszczeniowe w zaborze pruskim i austriackim - znaczenie terminu: <i>autonomia</i>, <i>protektorat</i> - znaczenie terminu: <i>ziemie zabrane</i> 	<p>zabranych oraz w Rzeczypospolitej Krakowskiej (XX.3)</p>	<p>sprawie ziem polskich.</p>	<p>Królestwa Polskiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia reformy Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego; - wymienia ośrodki przemysłowe w Królestwie Polskim; - wskazuje na mapie podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim. 	<p>ustrój Wielkiego Księstwa Poznańskiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej; - charakteryzuje rozwój gospodarczy zaboru pruskiego i zaboru austriackiego oraz Królestwa Polskiego; - omawia proces uwłaszczania chłopów w zaborze pruskim i austriackim. 	<p>przemysłowe w Królestwie Polskim;</p> <ul style="list-style-type: none"> - porównuje sytuację gospodarczą ziem polskich pod zaborami. 	
<p>2. Powstanie listopadowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - znaczenie terminów: <i>cenзуra</i>, <i>konspiracja</i>, <i>kalizanie</i> - przyczyny wybuchu powstania listopadowego - przebieg powstania i charakterystyka władz powstańczych - wojna polsko-rosyjska 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia przyczyny wybuchu powstania listopadowego, charakter zmagania i następstwa powstania (XX.2) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu noc listopadowa; - zna daty: wybuchu powstania listopadowego (29/30 XI 1830); - identyfikuje postać Piotra Wysockiego; 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>cenзуra</i>, <i>kalizanie</i>, <i>konspiracja</i>, <i>dyktator</i>; - identyfikuje postacie: Aleksandra I, Józefa Chłopickiego, Mikołaja I; - wymieni miejsca 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: bitwy pod Olszynką Grochowską (II 1831), wojny polsko-rosyjskiej (II-X 1831), bitwy pod Ostrołęką (V 1831), bitwy o Warszawę (6-7 IX 1831); - identyfikuje 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: bitwy pod Stoczkiem (II 1831), bitew pod Wawrem i Dębem Wielkim (III 1831), bitew pod Iganiami i Boremlem (IV 1831); - identyfikuje 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia stosunek władz carskich do opozycji legalnej i nielegalnej; - ocenia, czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia.

	<ul style="list-style-type: none"> - wielkie bitwy powstania listopadowego - walki powstańcze poza Królestwem Polskim - przyczyny klęski powstania listopadowego - znaczenie terminów: <i>noc listopadowa, detronizacja, dyktator</i> - postacie historyczne: Piotr Wysocki, Emilia Plater, Józef Sowiński, car Mikołaj I 		<ul style="list-style-type: none"> - wymienia przyczyny powstania listopadowego. 	<ul style="list-style-type: none"> najważniejszych bitew powstania listopadowego; - omawia przyczyny klęski powstania listopadowego. 	<ul style="list-style-type: none"> postacie: Ignacego Prądzyńskiego, Emilii Plater; - wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego; - wyjaśnia, jakie znaczenie dla powstania listopadowego miała detronizacja cara Mikołaja I; - opisuje przebieg nocy listopadowej - charakteryzuje poczynania władz powstańczych do wybuchu wojny polsko-rosyjskiej; 	<ul style="list-style-type: none"> postacie: Józefa Sowińskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego; - wyjaśnia, jaką rolę w życiu Królestwa Polskiego pełnił wielki książę Konstanty; - opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej; - przedstawia okoliczności powstania opozycji legalnej i cele jej działalności; - przedstawia przebieg walk powstańczych poza Królestwem Polskim. 	
3. Polacy po powstaniu listopadowym	<ul style="list-style-type: none"> - rozmiary i znaczenie Wielkiej Emigracji - skutki powstania listopadowego w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych - 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje znaczenie Wielkiej Emigracji (XX.4) - przedstawia przyczyny wybuchu 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, Wielka Emigracja</i>; - identyfikuje postacie: Fryderyka 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zsyłka, represja</i>; - identyfikuje postać Zygmunta 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Statut organiczny, kontrybucja</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> - zna datę wprowadzenia Statutu organicznego (1832); 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: wprowadzenia rosyjskiego kodeksu karnego w Królestwie Polskim (1847); - opisuje działalność

	<p>represje popowstaniowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmiany ustrojowe w Królestwie Polskim - początki rusyfikacji - represje w zaborze pruskim - znaczenie terminów: <i>Statut organiczny, kontrybucja, Kościół greckokatolicki, rusyfikacja, katorga</i> 	<p>powstania listopadowego, charakter zmagania i następstwa powstania (XX.2)</p>	<p>Chopina, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia przyczyny Wielkiej Emigracji; - wymienia główne kraje, do których emigrowali Polacy po upadku powstania listopadowego; - wskazuje przykłady polityki rusyfikacji w Królestwie Polskim po upadku powstania listopadowego. 	<p>Kraśińskiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia formy działalności Polaków na emigracji; - omawia przykłady polityki władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego. 		<ul style="list-style-type: none"> - omawia represje popowstaniowe w zaborze pruskim; 	<p>kulturalną Polaków na emigracji;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków po upadku powstania listopadowego.
<p>4. [5.] Kultura polska pod zaborami</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kultura polska i oświata w zaborach pruskim, austriackim i w Rzeczypospolitej Krakowskiej - kultura polska po rozbiorach - idee romantyzmu - osiągnięcia kultury polskiej doby romantyzmu - polski mesjanizm - początki badań historii Polski 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje znaczenie Wielkiej Emigracji (XX.4) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu romantyzm; - identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Fryderyka Chopina; - wymienia poglądy romantyków. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: <i>racjonalizm, mesjanizm</i>; - identyfikuje postacie: Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego; - wymienia przykłady dzieł polskich romantyków; 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać: Joachima Lelewela, Artura Grottgera; - charakteryzuje warunki, w jakich ukształtował się polski romantyzm; - wyjaśnia, na czym polegał konflikt romantyków z klasykami. 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Andrzeja Towiańskiego, Artura Grottgera, Antoniego Malczewskiego; - przedstawia sytuację kultury polskiej po utracie niepodległości. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna datę: otwarcia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie (1817), otwarcia Uniwersytetu Warszawskiego (1816); - ocenia wpływ romantyzmu na niepodległościowe postawy Polaków

	<ul style="list-style-type: none"> - znaczenie terminów: <i>racjonalizm, romantyzm, mesjanizm</i> - postacie historyczne: Fryderyk Chopin, Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Andrzej Towiański, Artur Grottger, Joachim Lelewel 			<ul style="list-style-type: none"> - wymienia przykłady szkół działających w Królestwie Polskim. 			
Rozdział III: Europa i świat po Wiośnie Ludów							
1. Stany Zjednoczone w XIX wieku	<ul style="list-style-type: none"> - rozwój terytorialny Stanów Zjednoczonych - rozwój demograficzny, napływ imigrantów, osadnictwo i los rdzennych mieszkańców Ameryki Północnej - dualizm gospodarczy i polityczny Stanów Zjednoczonych w połowie XIX w. - problem niewolnictwa i ruch abolicjonistyczny - przyczyny i przebieg wojny secesyjnej - skutki wojny domowej - znaczenie terminów: 	<ul style="list-style-type: none"> - prezentuje przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych (XXII.2) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>secesja, Północ, Południe, dyskryminacja</i>; - zna datę wojny secesyjnej (1861-1865); - identyfikuje postać Abrahama Lincolna; - wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wojna secesyjna, Konfederacja, Unia</i>; - zna datę wydania dekretu o zniesieniu niewolnictwa (1863); - identyfikuje postacie: Roberta Lee, Ulyssesa Granta; - charakteryzuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa; - wymienia skutki wojny secesyjnej. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>taktyka spalonej ziemi, abolicjonizm, demokraci, republikanie</i>; - zna daty: wyboru Abrahama Lincolna na prezydenta USA (1860), secesji Karoliny Południowej (1860), powstania Skonfederowanych Stanów Ameryki (1861); - opisuje przebieg wojny secesyjnej; 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: bitwy pod Gettysburgiem (VII 1863), kapitulacji wojsk Konfederacji (VI 1865), ataku na Fort Sumter (IV 1861); - wskazuje na mapie etapy rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w.; - porównuje sytuację gospodarczą, społeczną i 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia znaczenie zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych.

	<p>abolisjonizm, secesja, Unia, Konfederacja, dyskryminacja</p> <p>– postać historyczna: Abraham Lincoln</p>				<p>– wyjaśnia, jakie konsekwencje dla dalszego przebiegu wojny miał dekret o zniesieniu niewolnictwa;</p> <p>– dzieli skutki wojny secesyjnej na: społeczne, polityczne i gospodarcze.</p>	<p>polityczną Północy i Południa.</p>	
<p>2. Zjednoczenie Włoch i Niemiec</p>	<p>– rola Piemontu w procesie jednoczenia Włoch</p> <p>– przebieg wojny z Austrią i rola Francji w procesie jednoczenia Włoch</p> <p>– wyprawa „tysiąca czerwonych koszul”</p> <p>– zjednoczenie Włoch i powstanie Królestwa Włoch</p> <p>– koncepcje zjednoczenia Niemiec</p> <p>– rola Prus w procesie jednoczenia Niemiec – polityka Ottona von Bismarcka</p> <p>– wojny Prus z Danią, Austrią i Francją oraz</p>	<p>– opisuje procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec (XXII.1)</p>	<p>– zna daty: powstania Królestwa Włoch (1861), ogłoszenia powstania II Rzeszy Niemieckiej (18 I 1871);</p> <p>– identyfikuje postać Giuseppe Garibaldiego;</p> <p>– wymienia, jakie wojny stoczono podczas jednoczenia Niemiec;</p> <p>– wymienia wydarzenia, które doprowadziły do zjednoczenia Włoch.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>wyprawa „tysiąca czerwonych koszul”</i>;</p> <p>– zna daty: wojny Prus z Austrią (1866), wojny francusko-pruskiej (1870-1871);</p> <p>– identyfikuje postacie: Wilhelma I, Wiktora Emanuela II, Ottona von Bismarcka;</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę odegrał Giuseppe Garibaldi;</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę</p>	<p>– zna daty: bitew pod Magentą i Solferino (1859), wojny Prus i Austrii z Danią (1864), bitwy pod Sadową (1866), bitwy pod Sedanem (1870);</p> <p>– przedstawia skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla Europy;</p> <p>– opisuje przebieg procesu jednoczenia Niemiec;</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Piemont</p>	<p>– zna daty: wojny Piemontu z Austrią (1859), wybuchu powstania w Królestwie Obojga Sycylii (1860), zajęcia Wenecji przez Królestwo Włoch (1866), zajęcia Państwa Kościelnego przez Królestwo Włoskie (1870);</p> <p>– identyfikuje postacie: Henriego Dunant’a;</p> <p>– wskazuje na mapie etapy jednoczenia Włoch</p>	<p>– ocenia metody stosowane przez Ottona Bismarcka i Giuseppe Garibaldiego w procesie jednoczenia swoich państw.</p>

	<p>ich znaczenie dla poszerzania wpływów pruskich w Niemczech</p> <ul style="list-style-type: none"> - proklamacja Cesarstwa Niemieckiego - znaczenie terminów: „<i>czzerwone koszule</i>” - postacie historyczne: Wiktor Emanuel II, Giuseppe Garibaldi, Otto von Bismarck, Wilhelm I 			<p>w jednoczeniu Niemiec odegrał Otto von Bismarck.</p>	<p>stał się ośrodkiem jednoczenia Włoch;</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia skutki wojen Prus z Danią i Austrią dla procesu jednoczenia Niemiec; - przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko-pruskiej. 	<p>i Niemiec.</p>	
<p>3. Kolonializm w XIX wieku</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przyczyny ekspansji kolonialnej w XIX w. - kolonizacja Afryki - polityka kolonialna w Azji - gospodarcza i społeczna rola kolonii w XIX w. - konflikty kolonialne - imperium kolonialne Wielkiej Brytanii - znaczenie terminu <i>kolonializm, wojny burskie</i> - postacie historyczne: królowa Wiktoria 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia przyczyny, zasięg i następstwa ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX wieku (XXII.3) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>kolonializm, metropolia</i>; - identyfikuje postać królowej Wiktorii; - wymienia państwa, które uczestniczyły w kolonizacji Afryki i Azji. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>kompania handlowa</i> - wskazuje państwa, które posiadały najwięcej kolonii; - wymienia przyczyny i skutki ekspansji kolonialnej. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ekspansja, eksterminacja, Kompania Wschodnioindyjska</i>; - wskazuje na mapie tereny świata, które podlegały kolonizacji pod koniec XIX w.; - wymienia przyczyny konfliktów 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powstanie sipajów, wojny opiumowe, wojny burskie, powstanie bokserów</i>; - porównuje proces kolonizacji Afryki i Azji. 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia politykę mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw.

					<p>kolonialnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia skutki ekspansji kolonialnej dla państw europejskich i mieszkańców terenów podbitych; - przedstawia proces kolonizacji Afryki i Azji; - wskazuje przykłady konfliktów kolonialnych. 		
4. Przemiany polityczno-społeczne w Europie	<ul style="list-style-type: none"> - demokratyzacja życia politycznego - rozwój ruchu robotniczego - narodziny nurtu socjaldemokratycznego - ideologia anarchistyczna - początki chrześcijańskiej demokracji - rozwój ideologii nacjonalistycznych - wpływ przemian cywilizacyjnych na 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia nowe idee polityczne i zjawiska kulturowe, w tym początki kultury masowej i przemiany obyczajowe (XXII.4) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>system republikański, monarchia parlamentarna, demokratyzacja</i>; - wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji; - wymienia nowe ruchy polityczne w Europie drugiej połowie XIX w. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>socjaldemokracja, chrześcijańska demokracja (chadecja), emancypantki, sufrażystki</i>; - identyfikuje postacie: Karola Marksa, Leona XIII; - wymienia postulaty emancypantek i sufrażystek. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>nacjonalizm, szowinizm, syjonizm</i>; - przedstawia założenia programowe socjalistów; - charakteryzuje założenia programowe chrześcijańskiej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>solidaryzm społeczny, społeczeństwo industrialne, Międzynarodówka, encyklika</i>; - zna datę ogłoszenia encykliki <i>Rerum novarum</i> (1891); - przedstawia wpływ ideologii 	<ul style="list-style-type: none"> - zna datę ustanowienia 1 maja Świętem Pracy (1889); - porównuje systemy ustrojowe w XIX-wiecznej Europie.

	<p>proces emancypacji kobiet</p> <p>– znaczenie terminów: <i>społeczeństwo industrialne, anarchizm, nacjonalizm, syjonizm, emancypacja, sufrażystki</i></p> <p>– postać historyczna: papież Leon XIII</p>				<p>demokracji;</p> <p>– przedstawia cele i metody działania anarchistów;</p> <p>– omawia różnice między zwolennikami socjaldemokracji a komunistami;</p> <p>– wyjaśnia, jakie okoliczności wpłynęły na narodziny ruchu emancypacji kobiet.</p>	<p>nacjonalizmu na kształtowanie się różnych postaw wobec narodu i mniejszości narodowych;</p> <p>– przedstawia okoliczności kształtowania się syjonizmu i jego założenia.</p>	
<p>5. Postęp techniczny i kultura przełomu XIX i XX wieku</p>	<p>– teoria ewolucji i jej znaczenie dla rozwoju nauki</p> <p>– rozwój nauk przyrodniczych oraz medycyny i higieny w drugiej połowie XIX w.</p> <p>– odkrycia z dziedziny fizyki – promieniotwórczość pierwiastków</p> <p>– rozwój komunikacji i środków transportu</p> <p>– budowa wielkich kanałów morskich i ich znaczenie (Kanał Sueski</p>	<p>– wymienia nowe idee polityczne i zjawiska kulturowe, w tym początki kultury masowej i przemiany obyczajowe (XXII.4)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>teoria ewolucji, promieniowanie X, kultura masowa;</i></p> <p>– identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie;</p> <p>– wymienia odkrycia naukowe, przełomu XIX i XX wieku;</p> <p>– przedstawia cechy charakterystyczne</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>pasteryzacja;</i></p> <p>– zna datę ogłoszenia teorii ewolucji przez Karola Darwina (1859),</p> <p>– identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie, Ludwika Pasteura, Auguste’a i Louisa Lumière, Claude Moneta, Rudolfa</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>secesja, realizm, impresjonizm, naturalizm, kubizm;</i></p> <p>– identyfikuje postacie: Dmitrija Mendelejewa, Wilhelma Roentgena, Charelsa Dickensa, Pierre’a Curie;</p> <p>– charakteryzuje rozwój komunikacji</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>historyzm, symbolizm, futurizm, ekspresjonizm;</i></p> <p>– zna datę pierwszych igrzysk olimpijskich (1896);</p> <p>– identyfikuje postacie: Émile’a Zoli, Roberta Kocha, Karla Benza,</p>	<p>– ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu;</p> <p>– ocenia znaczenie budowy Kanału Sueskiego i Kanału Panamskiego dla rozwoju komunikacji;</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób podglądy pozytywistów wpłynęły na literaturę i sztukę</p>

	<p>i Panamski)</p> <ul style="list-style-type: none"> – nowe nurty w literaturze, malarstwie, muzyce i architekturze drugiej połowy XIX w. (impresjonizm, secesja) – postacie historyczne: Karol Darwin, Maria Skłodowska-Curie, Ludwik Pasteur, bracia Wright, bracia Lumière – narodziny kultury masowej (radio, kino) – upowszechnienie sportu i kultury fizycznej – znaczenie terminów: <i>realizm, naturalizm, impresjonizm, historyzm, secesja</i> 		<p>kultury masowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia nowe kierunki w sztuce i architekturze. 	<p>Diesela;</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia założenia teorii ewolucji; – wskazuje wynalazki, które miały wpływ na życie codzienne; – wymienia wynalazki, które miały wpływ na rozwój medycyny i higieny. 	<p>i transportu;</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje nowe kierunki w sztuce i architekturze; – wyjaśnia, czym charakteryzowało się malarstwo impresjonistów; – wyjaśnia, w jaki sposób wynalazki zmieniły życie codzienne w XIX w.; – przedstawia okoliczności upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w. 	<p>Gottlieba Daimlera,</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i śmiertelności w XIX w.; 	<p>przełomu XIX i XX w.</p>
Rozdział IV: Ziemie polskie po Wiośnie Ludów							
<p>1. Powstanie styczniowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> – początki idei pracy organicznej na ziemiach polskich – odwilż posewastopolska w Rosji i Królestwie Polskim – manifestacje patriotyczne i 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia pośrednie i bezpośrednie przyczyny powstania, w tym „rewolucję moralną” 1861-1862 (XXI.1) – dokonuje 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>praca organiczna, branka, dyktator</i>; – zna daty: wybuchu powstania (22 I 1863), ukazu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim (III 1864); 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: „<i>czerwoni</i>”, „<i>biali</i>”, <i>wojna partyzancka, ukaz</i>; – identyfikuje postacie: Aleksandra Wielopolskiego Ludwika Mierosławskiego, 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu <i>odwilż (wiosna) posewastopolska</i>; – identyfikuje postacie: Jarosława Dąbrowskiego, Leopolda 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu „<i>rewolucja moralna</i>”; – zna daty: aresztowania Romualda Traugutta (IV 1864), objęcia dyktatury 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia politykę Aleksandra Wielopolskiego; – ocenia postawy dyktatorów powstania styczniowego.

	<p>„rewolucja moralna” – wzrost aktywności politycznej polskiego społeczeństwa</p> <ul style="list-style-type: none"> – stronnictwa polityczne w Królestwie Polskim – „biali” i „czerwoni” – polityka A. Wielopolskiego i jego reformy – bezpośrednie przyczyny i okoliczności wybuchu powstania styczniowego – wymowa i znaczenie manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego – przebieg i charakter walk powstańczych w Królestwie Polskim i na Litwie – rola dyktatorów i Rządu Narodowego – kwestia chłopska podczas powstania styczniowego – dekret cara o uwłaszczeniu – znaczenie terminów: „rewolucja moralna”, biali, czerwoni, branka, 	<p>charakterystyki działań powstańczych z uwzględnieniem, jeśli to możliwe, przebiegu powstania w swoim regionie (XXI.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia uwłaszczenie chłopów w zaborze rosyjskim oraz porównuje z uwłaszczeniem w pozostałych zaborach (XXI.3) 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Romualda Traugutta; – wymienia założenia pracy organicznej; – określa przyczyny powstania styczniowego; – wskazuje przyczyny upadku powstania styczniowego. 	<p>Mariana Langiewicza;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia przykłady realizacji programu pracy organicznej; – przedstawia programy polityczne „białych” i „czerwonych”; – przedstawia reformy Aleksandra Wielopolskiego; – wskaże na mapie miejsca walk powstańczych; – omawia okoliczności i skutki wprowadzenia dekretu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim. 	<p>Kronenberga;</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna datę ogłoszenia manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego (22 I 1863); – charakteryzuje odwilż posewastopolską w Królestwie Polskim; – wskazuje różnicę w stosunku do powstania zbrojnego między „czerwonymi” i „białymi”; – omawia cele manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego; – wyjaśnia, jaką rolę w upadku powstania odegrała kwestia chłopska. 	<p>przez Mariana Langiewicza (III 1863);</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Andrzeja Zamoyskiego, Józefa Hauke-Bosaka; – wyjaśnia, jaką rolę pełniły manifestacje patriotyczne w przededniu wybuchu powstania; – porównuje programy polityczne „czerwonych” i „białych”. 	
--	--	--	--	--	---	--	--

	<p><i>dyktator, państwo podziemne, wojna partyzancka</i></p> <p>– postacie historyczne: Aleksander Wielopolski, Romuald Traugutt, Ludwik Mierosławski</p>						
2. Po powstaniu styczniowym	<p>– represje wobec uczestników powstania styczniowego</p> <p>– likwidacja odrębności Królestwa Polskiego i polityka Rosji na ziemiach zabranych</p> <p>– polityka rusyfikacji urzędów i szkolnictwa</p> <p>– represje wobec Kościoła katolickiego i unickiego</p> <p>– sposoby oporu Polaków przed polityką rusyfikacji</p> <p>– znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, Uniwersytet Latający, tajne komplety, kibitka, trójlojalizm</i></p> <p>– polityka germanizacji w zaborze pruskim – rugi pruskie</p> <p>– autonomia Galicji i jej</p>	<p>– charakteryzuje formy represji popowstaniowych (XXI.4)</p> <p>– omawia politykę zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej – [...] germanizacja, autonomia galicyjska (XXIII.1)</p> <p>– opisuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców – trójlojalizm, praca organiczna, ruch spółdzielczy (XXIII.2)</p> <p>– opisuje formowanie się nowoczesnej</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, germanizacja;</i></p> <p>– identyfikuje postać Michała Drzymały;</p> <p>– wymienia bezpośrednie represje wobec uczestników powstania styczniowego;</p> <p>– charakteryzuje politykę germanizacji.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>trójlojalizm, Kraj Przywiślański, autonomia, strajk szkolny, rugi pruskie;</i></p> <p>– zna datę protestu dzieci we Wrześni (1901);</p> <p>– identyfikuje postać Marii Konopnickiej;</p> <p>– wymienia postawy Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji;</p> <p>– przedstawia przykłady rusyfikacji i germanizacji ziem zabranych;</p> <p>– wymienia instytucje</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kibitka, tajne komplety, Komisja Kolonizacyjna, Hakata;</i></p> <p>– identyfikuje postacie: Ottona von Bismarcka, Piotra Wawrzyniaka;</p> <p>– zna daty: rozpoczęcia rugów pruskich (1885), powstania Komisji Kolonizacyjnej (1886);</p> <p>– omawia walkę władz carskich z polskim Kościołem;</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Uniwersytet Latający, Towarzystwo Czytelni Oświatowych, nowela osadnicza, ustawa kagańcowa;</i></p> <p>– zna datę ogłoszenia tzw. noweli osadniczej (1904),</p> <p>– przedstawia okoliczności nadania Galicji autonomii przez władze austriackie;</p>	<p>– ocenia politykę caratu wobec ludności polskiej na ziemiach zabranych;</p> <p>– ocenia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji i germanizacji;</p> <p>– ocenia znaczenie autonomii galicyjskiej dla rozwoju polskiego życia narodowego.</p>

	<p>przejawy – polonizacja oświaty i rozwój kultury</p> <ul style="list-style-type: none"> – postawy Polaków wobec polityki zaborców w zaborze pruskim i austriackim – świadomość narodowa Polaków pod zaborami i proces powstawania nowoczesnego narodu polskiego – znaczenie terminów: <i>rugi pruskie, Komisja Kolonizacyjna, Kulturkampf, ustawa kagańcowa, strajk szkolny, germanizacja, rusyfikacja</i> – postać historyczna: Michał Drzymała 	<p>świadomości narodowej Polaków (XXIII.3)</p>		<p>autonomiczne w Galicji.</p>	<p>– omawia postawę Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji;</p>		
<p>3. Zmiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich</p>	<ul style="list-style-type: none"> – przemiany gospodarcze i społeczne na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. – specyfika sytuacji gospodarczej poszczególnych zaborów. – inne narodowości na 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców – trójjlojalizm, praca organiczna, ruch spółdzielczy (XXIII.2) – opisuje 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: <i>emigracja zarobkowa, robotnicy</i>; – identyfikuje postać Hipolita Cegielskiego; – wyjaśnia przyczyny i wskazuje kierunki emigracji zarobkowej Polaków pod koniec 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>burżuazja, inteligencja, ziemiaństwo</i>; – zna datę uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim (1864); – wymienia przykłady przedsiębiorczości 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>asymilacja, spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe</i>; – zna datę zniesienia granicy celnej z Rosją (1851); 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich trzech zaborów; – zna datę zakończenia budowy kolei warszawsko-wiedeńskiej (1848); 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia postawy Polaków wobec różnych problemów związanych z rozwojem gospodarczym ziem polskich pod zaborami;

	<p>ziemiach dawnej Rzeczypospolitej</p> <ul style="list-style-type: none"> - postęp cywilizacyjny na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. - znaczenie terminów: <i>emigracja zarobkowa, ziemiaństwo</i> - postacie historyczne: Hipolit Cegielski, Ignacy Łukasiewicz, Franciszek Stefczyk 	<p>formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków (XXIII.3)</p>	<p>XIX w.;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia grupy społeczne, które wykształciły się w społeczeństwie polskim w XIX w. 	<p>Polaków w zaborze pruskim i wymienia jej przykłady;</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje rozwój gospodarczy Galicji; - omawia przykłady przemian cywilizacyjnych na ziemiach polskich w XIX w. 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać Franciszka Stefczyka; - przedstawia rozwój i rolnictwa w zaborze rosyjskim; - omawia rozwój Łodzi jako miasta przemysłowego; - omawia rozwój spółdzielczości w Galicji; - charakteryzuje przemiany społeczne na ziemiach polskich. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polegał proces asymilacji Żydów i jakie były jego skutki; - opisuje przykłady przedsiębiorczości w zaborze rosyjskim, pruskim i austriackim; 	
4. Działalność polityczna na ziemiach polskich	<ul style="list-style-type: none"> - okoliczności narodzin nowych ruchów politycznych na ziemiach polskich - założenia programowe i działalność partii socjalistycznych, nacjonalistycznych i ludowych, - podziały na polskiej scenie politycznej na 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia główne założenia nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy) (XXIII.4) - wyjaśnia społeczne i narodowe aspekty rewolucji w latach 	<ul style="list-style-type: none"> - zna datę rewolucji 1905-1907; - rozwinie skrót: SDKP, SDKPiL, PPS, PSL; - identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa; 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>orientacja prorosyjska, orientacja proaustriacka, krwawa niedziela, solidaryzm narodowy</i>; - zna datę krwawej niedzieli (22 I 1905); - identyfikuje postacie: Ludwika 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>endecja</i>; - zna daty: powstania Wielkiego Proletariatu (1882), Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Duma Państwowa, Macierz Szkolna</i>; - zna daty: powstania Socjaldemokracji Królestwa Polskiego (1893), Socjaldemokracji Królestwa i Polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jaki wpływ miała działalność partii politycznych na postawy Polaków pod zaborami; - ocenia skalę realizacji haseł polskich partii politycznych w XIX i na początku XX w.

	<p>przełomie XIX i XX w.</p> <ul style="list-style-type: none"> - przyczyny rewolucji 1905-1907 na ziemiach polskich oraz jej kontekst narodowy i społeczny - przebieg rewolucji lat 1905-1907 - powstanie organizacji niepodległościowych (Związek Walki Czynnej, Związek Strzelecki) - znaczenie terminów: <i>solidaryzm narodowy</i>, <i>antysemityzm</i> - postacie historyczne: Ludwik Waryński, Józef Piłsudski, Roman Dmowski - znaczenie terminu: <i>organizacja paramilitarna</i> - postacie historyczne: Józef Mirecki, Stefan Okrzeja 	1905-1907 (XXIII.5)	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje partie należące do ruchu socjalistycznego, narodowego i ludowego; 	<p>Waryńskiego, Róży Luksemburg, Ignacego Daszyńskiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia skutki rewolucji 1905-1907 na ziemiach polskich; - wymienia przyczyny i przebieg rewolucji 1905-1907 w Rosji i Królestwie Polskim; - wymienia polskie organizacje niepodległościowe działające pod zaborami. 	<p>(1897), Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903);</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia założenia programowe SDKPiL i PPS; - przedstawia założenia ruchu robotniczego i ruchu narodowego; - przedstawia okoliczności ukształtowania się orientacji politycznych Polaków na początku XX w. 	<p>i Litwy (1900), Stronnictwa Ludowego (1895), Polskiej Partii Socjaldemokratycznej Galicji i Śląska (1897);</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Stanisława Wojciechowskiego, Stanisława Stojąłowskiego, Franciszka Stefczyka, Marii i Bolesława Wystouchów; - omawia okoliczności narodzin ruchu robotniczego na ziemiach polskich; - wyjaśnia, dlaczego polski ruch ludowy powstał i rozwinął się w Galicji; - porównuje założenia 	
--	---	---------------------	--	---	--	---	--

						<p>programowe PPS i SDKPiL;</p> <p>– porównuje założenia programowe orientacji niepodległościowych do 1914 r.</p>	
<p>5. Kultura polska na przełomie XIX i XX wieku</p>	<p>– program polskiego pozytywizmu i jego teoretycy</p> <p>– znaczenie pracy organicznej i pracy u podstaw dla społeczeństwa polskiego</p> <p>– wzrost popularności powieści i malarstwa historycznego</p> <p>– Młoda Polska i jej wkład w rozwój kultury polskiej przełomu wieków</p> <p>– początki kultury masowej na ziemiach polskich</p> <p>– znaczenie terminów: <i>modernizm</i>, <i>Młoda Polska</i>, <i>realizm</i>,</p> <p>– postacie historyczne: Bolesław Prus, Henryk Sienkiewicz, Maria Konopnicka, Jan</p>	<p>– opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków (XXIII.3)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pozytywizm</i>, <i>praca organiczna</i>, <i>praca u podstaw</i>, <i>Młoda Polska</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Henryka Sienkiewicza, Bolesława Prusa, Władysława Reymonta, Elizy Orzeszkowej, Jana Matejki, Marii Konopnickiej, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego;</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała literatura i malarstwo tworzone ku pokrzepieniu serc;</p> <p>– podaje przykłady</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>modernizm</i>;</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Galicja stała się centrum polskiej nauki i kultury;</p> <p>– charakteryzuje kulturę Młodej Polski;</p> <p>– wymienia cechy kultury masowej na ziemiach polskich przełomu XIX i XX w.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>literatura postyczeniowa</i>, <i>skauting</i>;</p> <p>– wyjaśnia wpływ poglądów pozytywistycznych na rozwój literatury;</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę miało popularyzowanie historii wśród Polaków pod zaborami.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>ogródki jordanowskie</i>,</p> <p>– identyfikuje postacie: Henryka Jordana, Heleny Modrzejewskiej, Andrzeja Małkowskiego, Kazimierza Prószyńskiego;</p> <p>– wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany światopoglądowe miała klęska powstania styczniowego;</p> <p>– charakteryzuje sztukę polską przełomu XIX i XX</p>	<p>– ocenia skuteczność tworzenia literatury i malarstwa ku pokrzepieniu serc.</p>

	Matejko, Stanisław Wyspiański, Helena Modrzejewska		literatury i malarstwa tworzonego ku pokrzepieniu serc.			w.	
Rozdział V: I wojna światowa							
1. Świat na drodze ku wojnie	<ul style="list-style-type: none"> - rola nowych mocarstw (Stany Zjednoczone, Niemcy i Japonia) w zmianie układu sił na świecie - wojna rosyjsko-japońska i jej znaczenie - wyścig zbrojeń - nowe rozwiązania techniczne w służbie armii - narastanie konfliktów politycznych, gospodarczych i militarnych między mocarstwami europejskimi - powstanie trójprzymierza i trójporozumienia - znaczenie terminów: <i>trójprzymierze</i>, <i>trójporozumienie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia główne przyczyny wojny (XXIV.1) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>trójprzymierze/państwo centralne</i>, <i>trójporozumienie/ententa</i>; - wskazuje na mapie państwa należące do trójprzymierza i trójporozumienia; - wskazuje cele trójprzymierza i trójporozumienia; - wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: zawarcia trójprzymierza (1882), powstania trójporozumienia (1907); - wymienia przyczyny narastania konfliktów między europejskimi mocarstwami; - przedstawia przykłady rywalizacji mocarstw na morzach i oceanach; 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jaki wpływ na ład światowy miało powstanie nowych mocarstw w drugiej połowie XIX i na początku XX w.; - opisuje okoliczności powstania trójprzymierza i trójporozumienia; 		
2. Na frontach I wojny światowej	<ul style="list-style-type: none"> - rola zamachu w Sarajewie dla losów Europy - działania na froncie 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia główne przyczyny wojny (XXIV.1) - omawia specyfikę 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wielka Wojna</i>, <i>front</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ultimatum</i>, <i>wojna błyskawiczna</i>, <i>wojna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>U- boot</i>, <i>ofensywa</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: przyłączenia się Włoch do ententy (1915), bitwy nad 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia skutki ogłoszenia przez Niemcy nieograniczonej

	<p>zachodnim (bitwy nad Marną, pod Verdun)</p> <ul style="list-style-type: none"> - przebieg walk na froncie wschodnim (bitwy pod Tannenbergiem i Gorlicami) - działania wojenne na morzach i ich znaczenie dla przebiegu wojny - okoliczności przystąpienia Stanów Zjednoczonych do wojny - zakończenie działań wojennych - traktat brzeski, rozejm w Compiègne - znaczenie terminów: <i>wojna błyskawiczna</i>, <i>wojna pozycyjna</i>, <i>państwa centralne</i> - postać historyczna: arcyksiążę Franciszek Ferdynand Habsburg 	<p>działań wojennych: wojna pozycyjna, manewrowa, działania powietrzne i morskie (XXIV.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje postęp techniczny w okresie I wojny światowej (XXIV.3) 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać Franciszka Ferdynanda Habsburga; - zna daty: zamachu w Sarajewie (28 VI 1914), wypowiedzenia wojny Serbii przez Austro-Węgry (28 VII 1914), I wojny światowej (1914-1918), podpisania kapitulacji przez Niemcy w Compiègne (11 XI 1918); - wymienia przyczynę bezpośrednią wybuchu Wielkiej Wojny; - wymienia cechy charakterystyczne prowadzenia i przebiegu działań wojennych w czasie I wojny światowej. 	<p><i>pozycyjna</i>, <i>wojna manewrowa</i>, <i>nieograniczona wojna podwodna</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna daty: wypowiedzenia wojny Niemcom przez Stany Zjednoczone (IV 1917), podpisania traktatu brzeskiego (3 III 1918); - wskazuje na mapie państwa europejskie walczące w Wielkiej Wojnie po stronie ententy i państw centralnych; - wymienia przyczyny pośrednie wybuchu Wielkiej Wojny; - wyjaśnia, jaki wpływ na przebieg wojny miało wprowadzenie nowych rodzajów broni; - wskazuje przyczyny klęski państw 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Karola I Habsburga, Wilhelma II, Gawriło Principa; - przedstawia proces kształtowania się bloku państw centralnych i państw ententy; - przedstawia okoliczności kapitulacji państw centralnych. 	<p>Marną (IX 1914), bitwy pod Verdun (1916), bitwy pod Ypres (1915), bitwy nad Sommą (1916), bitwy pod Tannenbergiem (VIII 1914), ogłoszenia nieograniczonej wojny podwodnej (1917);</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jaki wpływ na losy wojny miała sytuacja wewnętrzna w Niemczech i Austro- Węgrzech; - opisuje przebieg walk na froncie zachodnim i wschodnim; - przedstawia przebieg walk na Bałkanach i we Włoszech. 	<p>wojny podwodnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia skutki zastosowania nowych rodzajów broni; - porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim.
--	---	---	--	---	--	---	--

				centralnych.			
3. Rewolucje w Rosji	<ul style="list-style-type: none"> - przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lutowej w Rosji - konflikt wewnętrzny w okresie dwuwładzy (działalność Lenina, ogłoszenie tzw. tez kwietniowych) - rewolucja październikowa i jej skutki - wojna domowa i interwencje sił ententy - następstwa polityczne i międzynarodowe rewolucji bolszewickiej i wojny domowej - znaczenie terminów: <i>mienszewicy, bolszewicy, Biała Gwardia, Armia Czerwona, Czeka</i> - postacie historyczne: Aleksander Kiereński, Włodzimierz Lenin, Feliks Dzierżyński 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje rewolucję i wojnę domową w Rosji (XXIV.4) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>bolszewicy, Armia Czerwona, łagry</i>; - zna daty: wybuchu rewolucji lutowej (III 1917), wybuchu rewolucji październikowej (XI 1917); - identyfikuje postać Włodzimierza Lenina; - rozwinię skróty ZSRS. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja lutowa, rewolucja październikowa</i>; - zna daty: wojny domowej w Rosji (1919-1922), powstania ZSRS (XII 1922); - identyfikuje postać Mikołaja II; - wskazuje na mapie miejsce wybuchu rewolucji lutowej oraz rewolucji październikowej; - wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej; - wymienia, kto sprawuje władzę w Rosji po rewolucji październikowej. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Rada Komisarzy Ludowych, dwuwładza, Rząd Tymczasowy, biała gwardia, Czeka, tezy kwietniowe</i>; - zna datę obalenia caratu przez Rząd Tymczasowy (15 III 1917); - identyfikuje postacie: Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego; - omawia sytuację wewnętrzną w Rosji w czasie I wojny światowej; - określa przyczyny, omawia przebieg i skutki wojny domowej w Rosji. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eserowcy, mienszewicy</i>; - zna datę powstania Rady Komisarzy Ludowych (XI 1917); - identyfikuje postacie: Aleksandra Kiereńskiego, Grigorij Rasputin; - wymienia założenia programowe rosyjskich stronnictw politycznych; - omawia przebieg rewolucji lutowej; - charakteryzuje okres dwuwładzy w Rosji. 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia skutki przewrotu bolszewickiego dla Rosji i Europy.

<p>4. Sprawa polska podczas I wojny światowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - postawy Polaków w sytuacji nadchodzącej wojny - działania Kompanii Kadrowej i Legionów Polskich - kryzys przysięgowy i jego znaczenie - działalność polskich formacji zbrojnych u boku Rosji - powstanie Błękitnej Armii - postawa państw zaborczych wobec sprawy polskiej - Akt 5 listopada i jego znaczenie dla sprawy polskiej - stanowisko państw ententy w sprawie polskiej - znaczenie orędzie prezydenta T.W. Wilsona dla sprawy polskiej - udział Polaków w obradach konferencji pokojowej w Paryżu i jej decyzje w kwestii ziem polskich - znaczenie terminów: 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej w przededniu i po wybuchu wojny (XXV.1) - ocenia polski wysiłek zbrojny i dyplomatyczny podczas I wojny światowej (XXV.2) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>Legiony Polskie</i>; - zna datę sformowania Legionów Polskich (1914), podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919); - identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego; - wymienia postanowienia konferencji wersalskiej w sprawie polskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kryzys przysięgowy, Błękitna Armia</i>; - zna datę kryzysu przysięgowego (VII 1917); - omawia udział polskich formacji zbrojnych u boku państw centralnych i u boku ententy. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Akt 5 listopada (manifest dwóch cesarzy), Rada Regencyjna</i>; - zna daty: wydania manifestu dwóch cesarzy (5 XI 1916), programu pokojowego prezydenta Wilsona (8 I 1918); - wskazuje na mapie podział ziem polskich w 1915 r.; - przedstawia okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie i wskazuje cele ich działalności. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Kompania Kadrowa, Legion Puławski, I II Brygada Legionów Polskich</i>; - zna daty: odezwy cara Mikołaja II (1916), powstania Rady Regencyjnej (1917), wkroczenia Kompanii Kadrowej do Królestwa Polskiego (6 VIII 1914), powstania Legionu Puławskiego (1914); - przedstawia okoliczności utworzenia wojska polskiego we Francji. 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim; - ocenia wkład Legionów Polskich w odzyskanie niepodległości przez Polaków.
---	---	---	--	--	--	--	--

	<p><i>Legiony Polskie, kryzys przysięgowy, Akt 5 listopada, Rada Regencyjna, linia Curzona</i></p> <p>- postacie historyczne: Józef Haller, Ignacy Jan Paderewski, Thomas Woodrow Wilson, Roman Dmowski, Władysław Grabski</p>						
Rozdział VI: Świat w okresie międzywojennym							
1. Świat po I wojnie światowej	<p>- skutki społeczne, ekonomiczne i polityczne I wojny światowej</p> <p>- traktat wersalski i traktaty pokojowe z państwami centralnymi oraz ich postanowienia</p> <p>- powstanie Ligi Narodów i jej znaczenie w okresie międzywojennym</p> <p>- powstanie nowych lub odzyskanie niepodległości przez narody europejskie (Polska, Czechosłowacja, Królestwo SHS, Litwa, Łotwa, Estonia,</p>	<p>- charakteryzuje postanowienia konferencji paryskiej; ocenia funkcjonowanie ładu wersalskiego (XXVI.2)</p>	<p>- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Liga Narodów, wielki kryzys gospodarczy;</i></p> <p>- zna daty: podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919);</p> <p>- wymienia państwa europejskie decydujące o ładzie wersalskim;</p> <p>- wymienia postanowienia traktatu wersalskiego</p> <p>- przedstawia zniszczenia i straty po I wojnie światowej;</p>	<p>- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wielka Czwórka, demilitaryzacja, ład wersalski, czarny czwartek, New Deal;</i></p> <p>- zna daty: obrad konferencji paryskiej (XI 1918-VI 1919), powstania Ligi Narodów (1920), układu w Locarno (1925), czarnego czwartku (24 X 1929), wprowadzenia <i>New Deal</i> (1933);</p> <p>- identyfikuje postać Franklina Delano</p>	<p>- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plebiscyt, wolne miasto, mały traktat wersalski;</i></p> <p>- charakteryzuje postanowienia małego traktatu wersalskiego;</p> <p>- charakteryzuje działalność Ligi Narodów;</p> <p>- charakteryzuje przejawy wielkiego kryzysu gospodarczego i sposoby radzenia</p>	<p>- zna daty: wstąpienia Niemiec do Ligi Narodów (1926), wstąpienia ZSRS do Ligi Narodów (1934)</p> <p>- identyfikuje postacie: Davida Lloyd George'a, Thomasa Wilsona, Vittorio Orlando;</p> <p>- omawia postanowienia pokójów podpisanych z dawnymi sojusznikami Niemiec;</p>	<p>- ocenia skuteczność funkcjonowania ładu wersalskiego;</p> <p>- ocenia wpływ wielkiego kryzysu gospodarczego na sytuację polityczną w Europie;</p> <p>- wyjaśnia, jaką rolę w podważeniu ładu wersalskiego odegrał układ w Locarno.</p>

	<p>Finlandia, Irlandia)</p> <ul style="list-style-type: none"> - konferencja w Locarno i jej postanowienia - wielki kryzys gospodarczy - przyczyny i jego skutki polityczne - znaczenie terminów: <i>ład wersalski, mały traktat wersalski, demilitaryzacja, państwo monoetniczne, Liga Narodów, czarny czwartek, New Deal</i> - postacie historyczne: Franklin Delano Roosevelt 			<p>Roosevelta;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie państwa powstałe po I wojnie światowej; - wyjaśnia cel powstania Ligi Narodów. 	<p>sobie z nim;</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje postanowienia konferencji w Locarno. 		
2. Narodziny faszystów	<ul style="list-style-type: none"> - przyczyny powojennego kryzysu demokracji - powstanie i rozwój niemieckiego narodowego socjalizmu (ideologia, działalność partii narodowosocjalistycznej) - okoliczności przejęcia władzy przez A. Hitlera, budowa państwa i 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje oblicza totalitaryzmu (niemieckiego narodowego socjalizmu [...]) (XXVI.3) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>faszystów, narodowy socjalizm (nazizm), obóz koncentracyjny, führer</i>; - zna daty: marszu na Rzym (1922), przejęcia przez Adolfa Hitlera funkcji kanclerza (I 1933); - identyfikuje postać 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>marsz na Rzym, antysemityzm, ustawy norymberskie, totalitaryzm, Gestapo</i>; - zna datę przyjęcia ustaw norymberskich (1935), nocy kryształowej (1938); - identyfikuje postać 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>noc długich noży, ustawy norymberskie, noc kryształowa, totalitaryzm</i>; - zna daty: przejęcia przez Benito Mussoliniego 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>korporacja, pucz, indoktrynacja</i>; - zna daty: puczu monachijskiego (1923), podpalenia Reichstagu (II 1933); - przedstawia sytuację Niemiec 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego w Europie zyskały popularność rządy totalitarne; - ocenia zbrodniczą politykę nazistów do 1939 r.; - ocenia wpływ polityki prowadzonej przez Adolfa Hitlera na życie obywateli.

	<p>społeczeństwa totalitarnego w Niemczech</p> <ul style="list-style-type: none"> - represje i zbrodnie nazistów w pierwszych latach sprawowania władzy w Niemczech - znaczenie terminów: <i>fasyzm, narodowy socjalizm (nazizm), system monopartyjny, propaganda, totalitaryzm, autorytaryzm, antysemityzm, ustawy norymberskie, „noc długich noży”, obóz koncentracyjny, „noc kryształowa”, hitlerjugend</i> - postacie historyczne: Adolf Hitler, Josef Goebbels, Heinrich Himmler 		<p>Adolfa Hitlera;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia cechy charakterystyczne nazizmu. 	<p>Josefa Goebbelsa, Heinricha Himmlera;</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje okoliczności przejścia władzy przez Adolfa Hitlera; - charakteryzuje politykę nazistów wobec Żydów. 	<p>funkcji premiera (1922), funkcjonowania Republiki Weimarskiej (1919-1933), przejęcia pełnej władzy w Niemczech przez Adolfa Hitlera (VIII 1934);</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jaki sposób naziści kontrolowali życie obywateli. 	<p>po zakończeniu I wojny światowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia przyczyny popularności nazistów w Niemczech. 	
<p>3. ZSRS – imperium komunistyczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ekspansja terytorialna Rosji Radzieckiej - utworzenie ZSRS - okoliczności przejścia władzy przez J. Stalina i metody jej sprawowania 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje oblicza totalitaryzmu ([...] systemu sowieckiego) (XXVI.3) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>stalinizm, kult jednostki, łagier;</i> - zna daty: utworzenia ZSRS (30 XII 1922), paktu Ribbentrop- 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Nowa Ekonomiczna Polityka, wielka czystka, NKWD, Gułag;</i> - zna datę układu w 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kolchoz, kolektywizacja rolnictwa, gospodarka planowa, czystka;</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>komunizm wojenny;</i> - wskazuje na mapie największe 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia politykę Stalina wobec przeciwników; - ocenia skutki reform gospodarczych wprowadzonych

	<ul style="list-style-type: none"> - funkcjonowanie gospodarki w ZSRS w okresie międzywojennym - terror komunistyczny i wielka czystka - propaganda komunistyczna - stosunki sowiecko-niemieckie w okresie międzywojennym i znaczenie współpracy tych państw - powstanie, cele i działalność Kominternu - znaczenie terminów: <i>stalinizm, NKWD, kultura jednostki, wielka czystka, komunizm wojenny, Nowa Ekonomiczna Polityka, kolektywizacja, gospodarka planowa, Gułag, łagry</i> - postać historyczna: Józef Stalin 		<p>Mołotow (23 VIII 1939);</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwinięcie skrót NEP; - identyfikuje postać Józefa Stalina; - wymienia cechy charakterystyczne państwa stalinowskiego. 	<p>Rapallo (1922;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jaki sposób w ZSRS realizowano kult jednostki; - rozwinięcie skrót NKWD; - wymienia metody stosowane przez Józefa Stalina w celu umocnienia swoich wpływów. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: ogłoszenia NEP (1921), wielkiej czystki (1936-1938), kolektywizacji rolnictwa (1928), głodu na Ukrainie (1932-1933); - rozwinięcie skrótów: WKP(b); - identyfikuje postacie: Władysława Mołotowa, Joachima Ribbentropa; - omawia relacje między ZSRS a Niemcami do 1939 r. 	<p>skupiska łagrów;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego system komunistyczny w ZSRS jest oceniany jako zbrodniczy; - charakteryzuje reformy gospodarcze Józefa Stalina. 	<p>w ZSRS przez Stalina.</p>
4. Kultura i zmiany społeczne w okresie międzywojennym	<ul style="list-style-type: none"> - przemiany społeczne i obyczajowe po I wojnie światowej - przemiany w modzie i życiu codziennym - rozwój nauki i 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje kulturowe i cywilizacyjne następstwa wojny (XXVI.1) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mass media, emancypacja, prawa wyborcze;</i> - identyfikuje postać 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia rozwój środków komunikacji i mass mediów w okresie międzywojennym; 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>modernizm, dadaizm, surrealizm, futurizm;</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>funkcjonalizm, socrealizm,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie po zakończeniu I wojny światowej.

	<p>techniki (wynałazki, środki transportu publicznego, motoryzacja, kino, radio, telewizja)</p> <p>– kultura masowa i jej wpływ na społeczeństwo</p> <p>– nowe kierunki w architekturze i sztuce</p> <p>– znaczenie terminów: <i>emancypacja, kultura masowa, mass media, produkcja taśmowa, indoktrynacja, funkcjonalizm</i></p> <p>– postacie historyczne: Orson Wells, Charlie Chaplin</p>		<p>Charliego Chaplina;</p> <p>– wymienia rodzaje mass mediów;</p> <p>– wymienia nowe nurty w architekturze i sztuce;</p> <p>– przedstawia społeczne skutki I wojny światowej.</p>	<p>– charakteryzuje zmiany społeczne w dwudziestoleciu międzywojennym.</p>	<p>– identyfikuje postać Orsona Wellesa;</p> <p>– wyjaśnia, jakie cele przyświecały nowym trendom w architekturze i sztuce.</p>	<p><i>indoktrynacja;</i></p> <p>– identyfikuje postać Rudolfa Valentino ;</p> <p>– zna datę przyznania prawa wyborczego kobietom w Polsce (1918);</p> <p>– wyjaśnia i ocenia wpływ mass mediów na społeczeństwo w dwudziestoleciu międzywojennym.</p>	
<p>5. Świat na drodze ku II wojnie światowej</p>	<p>– militaryzacja Niemiec i jej konsekwencje</p> <p>– znaczenie zbliżenia politycznego Włoch, Niemiec i Japonii</p> <p>– okoliczności <i>Anschlussu</i> Austrii – polityka ustępstw Zachodu wobec Niemiec – konferencja w Monachium i jej następstwa</p> <p>– Europa w przededniu</p>	<p>– opisuje politykę hitlerowskich Niemiec służącą rozbiciu systemu wersalskiego w Europie (XXX.1)</p> <p>– charakteryzuje politykę ustępstw Zachodu wobec Niemiec Hitlera (XXX.2)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>aneksja, Anschluss, oś Berlin-Rzym-Tokio (państwa osi)</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera;</p> <p>– wskazuje na mapie państwa europejskie, które padły ofiarą agresji Niemiec</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>appeasement</i>;</p> <p>– zna daty: <i>Anschlussu</i> Austrii (III 1938), konferencji w Monachium (29–30 IX 1938);</p> <p>– wymienia postanowienia konferencji</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>remilitaryzacja</i>;</p> <p>– zna daty: remilitaryzacji Nadrenii (1936), aneksji Czech i Moraw przez III Rzeszę (III 1939);</p> <p>– przedstawia przyczyny <i>Anschlussu</i> Austrii;</p>	<p>– zna daty: proklamowania niepodległości Słowacji (III 1939), zajęcia przez Niemcy Okręgu Kłajpedy (III 1939);</p> <p>– przedstawia skutki decyzji podjętych na konferencji</p>	<p>– ocenia postawę polityków państw zachodnich na konferencji w Monachium;</p> <p>– ocenia skutki polityki <i>appeasementu</i> dla Europy.</p>

	wojny – aneksja Czechosłowacji, zajęcie Kłajpedy przez III Rzeszę – znaczenie terminów: <i>remilitaryzacja, Anschluss, państwa osi, polityka ustępstw</i> – postać historyczna: Neville Chamberlain		i Włoch; – podaje przykłady łamania postanowień traktatu wersalskiego przez Hitlera.	w Monachium.	– identyfikuje postać Neville'a Chamberlaina; – przedstawia proces militaryzacji Niemiec; – omawia okoliczności zwołania konferencji monachijskiej.	monachijskiej.	
Rozdział VII: Polska w okresie międzywojennym							
1. Odrodzenie Rzeczypospolitej	– sytuacja ziem polskich pod koniec I wojny światowej – powstanie lokalnych ośrodków polskiej władzy: Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie, Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego, Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu i Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej w Lublinie – powrót J. Piłsudskiego z	– omawia proces formowania się centralnego ośrodka władzy państwowej (XXVIII.1) – charakteryzuje skalę i skutki wojennych zniszczeń oraz dziedzictwa zaborowego (XXVIII.1)	– zna daty: przekazania władzy wojskowej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (11 XI 1918); – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego; – wymienia pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich; – wie, dlaczego 11 listopada stał się symboliczną datą	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Tymczasowy Naczelnik Państwa</i> ; – identyfikuje postacie: Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Ignacego Jana Paderewskiego; – omawia okoliczności przejęcia władzy przez Józefa Piłsudskiego.	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>nacjonalizacja</i> ; – umiejscawia w czasie powołanie rządu Moraczewskiego (18 XI 1918) oraz rządu Ignacego Jana Paderewskiego (I 1919); – wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja międzynarodowa,	– przedstawia założenia programowe tymczasowych ośrodków władzy; – przedstawia założenia programowe rządu Jędrzeja Moraczewskiego.	– charakteryzuje sytuację polityczną na ziemiach polskich w pierwszym roku niepodległości; – ocenia polityczne starania Polaków w przededniu odzyskania niepodległości; – ocenia rolę, jaką odegrał Józef Piłsudski w momencie odzyskania

	<p>Magdeburga i przejęcie władzy</p> <ul style="list-style-type: none"> - powołanie i pierwsze reformy rządów J. Moraczewskiego i I.J. Paderewskiego - znaczenie terminów: <i>Naczelnik Państwa</i> - postacie historyczne: Ignacy Daszyński, Jędrzej Moraczewski 		<p>odzyskania przez Polskę niepodległości.</p>		<p>która zaistniała pod koniec 1918 r., wpłynęła na odzyskanie niepodległości przez Polskę.</p>		<p>niepodległości.</p>
<p>2. Kształtowanie się granic odrodzonej Polski</p>	<ul style="list-style-type: none"> - spór o kształt odrodzonej Polski - koncepcje granic i koncepcje państwa R. Dmowskiego i J. Piłsudskiego - konflikt polsko-ukraiński o Galicję Wschodnią - przebieg i skutki powstania wielkopolskiego - zaślubiny z morzem i odzyskanie Pomorza przez Polskę - wyniki plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu - wojna polsko-bolszewicka (wyprawa na Kijów, Bitwa 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia proces kształtowania się granic (decyzje wersalskie, powstanie wielkopolskie, powstania śląskie) (XXVII.2) - opisuje wojnę polsko-bolszewicką i jej skutki (XXVII.3) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>plebiscyt</i>; - zna daty: Bitwy Warszawskiej (15 VIII 1920), pokoju w Rydze (18 III 1921); - identyfikuje postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego; - wymienia postanowienia pokoju ryskiego; - wymienia wydarzenia, które miały wpływ na kształt granic państwa polskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>Orlęta lwowskie</i>; - zna daty: wybuchu powstania wielkopolskiego (27 XII 1918), plebiscytu na Górnym Śląsku (20 III 1921), pierwszego powstania śląskiego (1919), drugiego powstania śląskiego (1920), trzeciego powstania śląskiego (1921); - identyfikuje postacie: Lucjana Żeligowskiego, Wincentego Witosa, Ignacego Jana 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>linia Curzona</i>, „<i>cud nad Wisłą</i>”, <i>koncepcja inkorporacyjna</i>, <i>koncepcja federacyjna</i>, „<i>bunt</i>” <i>Żeligowskiego</i>; - zna daty: włączenia Litwy Środkowej do Polski (III 1922), plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu (11 VII 1920), - identyfikuje postacie: Wojciecha 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: zaślubin Polski z morzem (10 II 1920), podziału Śląska Cieszyńskiego (VII 1920); - identyfikuje postać Józefa Hallera; - charakteryzuje kształtowanie się granic odrodzonej Polski z wykorzystaniem mapy; - przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego pod koniec 1918 i 1 1919 r.; 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawę Polaków wobec ekspansji ukraińskiej w Galicji Wschodniej; - ocenia przyczyny klęski Polski w plebiscycie na Warmii, Mazurach i Powiślu; - ocenia postawę Polaków wobec walki o polskość Śląska; - omawia okoliczności zaślubin Polski z morzem.

	<p>Warszawska, pokój w Rydze i jego postanowienia)</p> <ul style="list-style-type: none"> - problem Litwy Środkowej, „bunt” gen. L. Żeligowskiego i jego skutki - przyczyny wybuchu III powstania śląskiego oraz jego skutki - konflikt z Czechosłowacją o Śląsk Cieszyński - znaczenie terminów: <i>koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna, Orłęta Lwowskie, „cud nad Wisłą”, linia Curzona, bunt Żeligowskiego, plebiscyt</i> - postacie historyczne: Symon Petlura, Lucjan Żeligowski, Wojciech Korfanty 			<p>Paderewskiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie obszar Wolnego Miasta Gdańska, obszar powstania wielkopolskiego; - omawia koncepcje polskiej granicy wschodniej; - przedstawia, w jaki sposób Polska przyłączyła ziemię wileńską; - omawia przebieg i skutki powstania wielkopolskiego; - omawia okoliczności plebiscytów Warmii, Mazurach i Powiślu oraz na Górnym Śląsku. 	<p>Korfantego, Symona Petlury, Tadeusza Rozwadowskiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie granicę wschodnią ustaloną w pokoju ryskim; - porównuje koncepcję inkorporacyjną i federacyjną; - charakteryzuje przebieg wojny polsko-bolszewickiej; - wskazuje na mapie obszary plebiscytowe, zasięg powstań śląskich, - przedstawia przyczyny i skutki powstań śląskich. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia okoliczności podjęcia przez wojska polskie wyprawy kijowskiej i jej skutki; - opisuje konflikt polsko-czechosłowacki i jego skutki. 	
3. Rządy parlamentarne	<ul style="list-style-type: none"> - początki odbudowy państwowości polskiej - trudności w unifikacji państwa - postanowienia małej 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia proces formowania się centralnego ośrodka władzy państwowej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>Naczelnik Państwa</i>; - zna daty: uchwalenia 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mała konstytucja, konstytucja marcowa,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wojna celna, system parlamentarny,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sejm ustawodawczy, Zgromadzenie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919-1926;

	<p>konstytucji z 1919 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ustrój II Rzeczypospolitej w świetle konstytucji marcowej z 1921 r. - sytuacja międzynarodowa odrodzonego państwa na początku lat dwudziestych – sojusze z Francją i Rumunią - elekcja G. Narutowicza na prezydenta i jego zabójstwo - rząd W. Grabskiego i jego reformy - charakterystyka rządów parlamentarnych w latach 1919–1926 - znaczenie terminów: <i>mała konstytucja</i>, <i>konstytucja marcowa</i>, <i>kontrasygnata</i>, <i>Kresy Wschodnie</i>, <i>dywersja</i>, <i>Korpus Ochrony Pogranicza</i> - postacie historyczne: Wincenty Witos, Wojciech Korfanty, Roman Rybarski, 	<p>(XXVII.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje ustrój polityczny Polski na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r. (XXVIII.2) - przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (XXVIII.5) 	<p>konstytucji marcowej (17 III 1921), wyboru Gabriela Narutowicza na prezydenta (XII 1922), układu polsko-francuskiego (II 1921),;</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego; - wymienia partie polityczne II Rzeczypospolitej; - wymienia państwa , z którymi II Rzeczypospolita zawarła sojusze. 	<p><i>hiperinflacja</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna daty: pierwszych wyborów do sejmu ustawodawczego (I 1919), uchwalenia małej konstytucji (20 II 1919), zabójstwa prezydenta Gabriela Narutowicza (16 XII 1922); - wymienia postanowienia konstytucji marcowej; - wymienia postanowienia sojuszy Polski z Francją i Rumunią; - identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Wojciecha Korfantego, Władysława Grabskiego. 	<p><i>Kresy Wschodnie</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia postanowienia małej konstytucji; - omawia okoliczności i skutki zamachu na prezydenta Gabriela Narutowicza; - charakteryzuje rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926. 	<p><i>Narodowe</i>, <i>kontrasygnata</i>, <i>dywersja</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Romana Rybarskiego, Ignacego Daszyńskiego, Maurycego Zamoyskiego, Jana Baudouin de Courtenaya; - charakteryzuje scenę polityczną II Rzeczypospolitej; 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje wpływ słabości politycznej rządów parlamentarnych na pozycję międzynarodową II Rzeczypospolitej.
--	---	---	--	---	---	--	---

	Gabriel Narutowicz, Stanisław Wojciechowski						
4. Zamach majowy i rządy sanacji	<ul style="list-style-type: none"> - przyczyny i przejawy kryzysu rządów parlamentarnych w II Rzeczypospolitej - przebieg i skutki zamachu majowego - wybór I. Mościckiego na prezydenta - wzmocnienie władzy wykonawczej poprzez wprowadzenie noweli sierpniowej i konstytucji kwietniowej z 1935 r. - stosunek rządów sanacyjnych do opozycji politycznej (proces brzeski, wybory brzeskie) - stosunki międzynarodowe władz sanacyjnych - koncepcja Międzymorza, polityka równowagi - relacje Polski z Niemcami i ZSRR (traktat o nieagresji z ZSRR, deklaracja o 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia kryzys demokracji parlamentarnej w Polsce - przyczyny, przebieg i skutki przewrotu majowego (XXVIII.3) - opisuje polski autorytaryzm (XXVIII.4) - przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (XXVIII.5) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zamach majowy, sanacja</i>; - zna daty: początku zamachu majowego (12 V 1926), uchwalenia konstytucji kwietniowej (23 IV 1935); - identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego, Stanisława Wojciechowskiego; - wymienia nazwy traktatu z ZSRS i układu z Niemcami z okresu polityki równowagi; 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: traktatu polsko-radzieckiego o nieagresji (1932), polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy (1934); - wyjaśnia znaczenie terminów: nowela sierpniowa, autorytaryzm, konstytucja kwietniowa, polityka równowagi; - identyfikuje postać Józefa Becka; - wymienia przyczyny zamachu majowego; - charakteryzuje przebieg zamachu majowego; - przedstawia postanowienia konstytucji 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem, Centrolew, wybory brzeskie</i>; - zna datę dymisji rządu i prezydenta Stanisława Wojciechowskiego (14 V 1926), wyborów brzeskich (XI 1930); - identyfikuje postacie: Macieja Rataja, Walerego Sławka, Edwarda Rydza-Śmigłego; - opisuje skutki polityczne i ustrojowe zamachu majowego; 	<ul style="list-style-type: none"> - zna datę procesu brzeskiego (1932); - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>partyjniactwo „cuda nad urną”, grupa pułkowników</i>; - porównuje pozycję prezydenta w konstytucjach marcowej i kwietniowej; - charakteryzuje rządy sanacyjne; - przedstawia politykę sanacji wobec opozycji; - omawia rządy sanacyjne po śmierci Józefa Piłsudskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje polski autorytaryzm na tle przemian politycznych w Europie; - ocenia zamach majowy i jego wpływ na losy II Rzeczypospolitej i jej obywateli.

	<p>niestosowaniu przemocy z Niemcami) - śmierć J. Piłsudskiego i rywalizacja o władzę w obozie sanacji - polski autorytaryzm na tle europejskim - znaczenie terminów: <i>przewrót majowy, piłsudczycy, sanacja, autorytaryzm, nowela sierpniowa, BBWR, Centrolew, wybory brzeskie, proces brzeski, konstytucja kwietniowa, Bereza Kartuska</i> - postacie historyczne: Ignacy Mościcki, Walery Sławek, Józef Beck, Edward Rydz-Śmigły</p>			kwietniowej.			
5. Osiągnięcia II Rzeczypospolitej	<p>- problemy gospodarki II RP (różnice w rozwoju gospodarczym ziem polskich, trudności w ich integracji, podział na Polskę A i B) - reformy gospodarcze dwudziestolecia międzywojennego -</p>	<p>- ocenia życie społeczno-gospodarcze II Rzeczypospolitej, uwzględniając kryzysy i osiągnięcia (XXIX.3) - charakteryzuje społeczną, narodowościową i</p>	<p>- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Polska A i Polska B, Centralny Okręg Przemysłowy</i>; - wskazuje na mapie obszar Polski A i Polski B, obszar COP-u, Gdynię; - wymienia różnice</p>	<p>- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>reforma rolna, reforma walutowa, hiperinflacja, magistrala węglowa</i>; - identyfikuje postacie: Eugeniusza Kwiatkowskiego,</p>	<p>- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>asymilacja narodowa, getto ławkowe, hiperinflacja</i>; - zna daty: reformy walutowej</p>	<p>- zna daty: ustawy o reformie rolnej (1920 i 1925), przeprowadzenia spisów powszechnych w II Rzeczypospolitej (1921 i 1931); - opisuje sposoby</p>	<p>- ocenia wpływ reform Władysława Grabskiego na sytuację gospodarczą II Rzeczypospolitej; - ocenia znaczenie portu gdyńskiego dla gospodarki</p>

	<p>reformy W. Grabskiego (walutowa) i E. Kwiatkowskiego (budowa Gdyni oraz COP)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wielki kryzys gospodarczy w Polsce - struktura społeczna, narodowościowa i wyznaniowa II Rzeczypospolitej - polityka II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych - znaczenie terminów: <i>magistrala węglowa</i>, <i>reforma walutowa</i>, <i>Centralny Okręg Przemysłowy</i>, <i>asymilacja narodowa</i>, <i>getto ławkowe</i>, <i>numerus clausus</i> - postać historyczna: Eugeniusz Kwiatkowski, Władysław Grabski 	<p>wyznaniową strukturę państwa polskiego (XXIX.1)</p>	<p>między Polską A i Polską B;</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwinie skrót COP; - charakteryzuje społeczeństwo II Rzeczypospolitej pod względem narodowościowym; - przedstawia strukturę społeczną II Rzeczypospolitej. 	<p>Władysława Grabskiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> - na podstawie mapy wymienia okręgi przemysłowe II Rzeczypospolitej; - omawia strukturę narodowościową i wyznaniową II Rzeczypospolitej; - wymienia reformy rządu Władysława Grabskiego; - przedstawia przyczyny budowy portu w Gdyni; 	<p>Władysława Grabskiego (1924), rozpoczęcia budowy Gdyni (1921), rozpoczęcia budowy COP-u (1937);</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie przebieg magistrali węglowej; - przedstawia problemy gospodarcze, z jakimi borykała się Polska po odzyskaniu niepodległości; - omawia założenia i realizację reformy rolnej; - omawia stosunki polsko-żydowskie; - wyjaśnia, na czym polegać miała asymilacja narodowa i państwowa; 	<p>przewycięzania trudności gospodarczych przez władze II Rzeczypospolitej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje politykę władz II Rzeczypospolitej wobec Ukraińców. 	<p>II Rzeczypospolitej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia gospodarczą działalność Eugeniusza Kwiatkowskiego; - ocenia politykę władz II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych.
--	---	--	--	---	--	--	--

6. Kultura i nauka II RP	<ul style="list-style-type: none"> - rozwój szkolnictwa w II Rzeczypospolitej - osiągnięcia polskiej nauki (filozofia, matematyka, chemia) - dorobek i twórcy polskiej kultury w dwudziestoleciu międzywojennym (literatura, poezja, malarstwo, architektura) - rozwój polskiej kinematografii - postacie historyczne: Stefan Banach, Władysław Reymont, Stefan Żeromski, Witold Gombrowicz, Bruno Schulz, Stanisław Ignacy Witkiewicz, Julian Tuwim, Zofia Nałkowska, Maria Dąbrowska, Franciszek Żwirko, Stanisław Wigura - znaczenie terminów: <i>analfabetyzm</i>, <i>awangarda</i>, <i>Enigma</i>, <i>Luxtorpeda</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia najważniejsze osiągnięcia kulturalne i naukowe Polski w okresie międzywojennym (XXIX.3) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>analfabetyzm</i>; - identyfikuje postacie: Władysława Reymonta, Stefana Żeromskiego; - wymienia przedstawicieli polskiej literatury w dwudziestoleciu międzywojennym i ich dzieła; - wymienia nurty, które powstały w malarstwie i architekturze. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ekspresjonizm</i>, <i>impresjonizm</i>; - identyfikuje postacie: Zofii Nałkowskiej, Marii Dąbrowskiej, Witolda Gombrowicza, Juliana Tuwima; - omawia rozwój edukacji w II Rzeczypospolitej - wymienia osiągnięcia polskich naukowców w dziedzinie nauk matematycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>formizm</i>, <i>modernizm</i>, <i>funkcjonalizm</i>; - identyfikuje postacie: Franciszka Żwirki, Stanisława Wigury; - wymienia przykłady wyższych uczelni funkcjonujących w II RP; - wymienia przedstawicieli nauk matematycznych, twórców filmu i sztuki w Polsce międzywojennej; 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>skamandryci</i>, <i>awangarda</i>; - zna datę reformy szkolnictwa (1932); - identyfikuje postacie: Brunona Schulza, Tadeusza Dołęgi-Mostowicza, Hanki Ordonówny; - wymienia architektów tworzących w okresie II Rzeczypospolitej i ich osiągnięcia; - charakteryzuje kierunki w sztuce i architekturze i literaturze II Rzeczypospolitej. 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia dorobek kultury i nauki polskiej w okresie międzywojennym.
7. Schyłek	- postawa Polski	- przedstawia	- zna datę paktu	- wyjaśnia znaczenie	- charakteryzuje	- zna datę	- ocenia pozycję

<p>niepodległości</p>	<p>wobec decyzji konferencji monachijskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> - zajęcie Zaolzia przez Polskę - niemieckie żądania wobec Polski - stanowisko władz polskich wobec roszczeń Hitlera - zacieśnienie współpracy Polski z Francją i Wielką Brytanią - pakt Ribbentrop-Mołotow i jego konsekwencje - postawa społeczeństwa polskiego wobec zagrożenia wybuchem wojny - postaci historyczne: Joachim von Ribbentrop, Władysław Mołotow 	<p>główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (XXVIII.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje politykę ustępstw Zachodu wobec Niemiec Hitlera (XXX.2) - wymienia konsekwencje paktu Ribbentrop-Mołotow (XXX.3) 	<p>Ribbentrop-Mołotow (23 VIII 1939);</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia sojusze, jakie zawarła Polska w dwudziestoleciu międzywojennym; - przedstawia żądania, jakie III Rzesza wysunęła wobec Polski w 1938 r.; - wymienia postanowienia paktu Ribbentrop-Mołotow. 	<p>terminu: <i>Zaolzie, eksterytorialność</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna datę zajęcia Zaolzia przez Polskę (2 X 1938); - identyfikuje postacie: Joachima von Ribbentropa, Władysława Mołotowa, Józefa Becka; - wskazuje na mapie: Zaolzie, obszary, które na mocy paktu Ribbentrop-Mołotow miały przypaść III Rzeszy i ZSRS; - omawia postawę władz II Rzeczypospolitej wobec żądań niemieckich; - wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop-Mołotow. 	<p>stosunki polsko-radzieckie i polsko-niemieckie w dwudziestoleciu międzywojennym;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło włączenie Zaolzia do II Rzeczypospolitej; - wyjaśnia, jakie cele przyświecały polityce zagranicznej Wielkiej Brytanii i Francji wobec Polski w 1939 r. 	<p>przemówienia sejmowego Józefa Becka (5 V 1939);</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia przyczyny konfliktu polsko-czechosłowackiego o Zaolzie; - charakteryzuje relacje polsko-brytyjskie i polsko-francuskie w przededniu II wojny światowej; - wyjaśnia, jaki wpływ miały brytyjskie i francuskie gwarancje dla Polski na politykę Adolfa Hitlera; - wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop-Mołotow. 	<p>II Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawę rządu polskiego wobec problemu Zaolzia.
-----------------------	--	--	--	--	--	---	--

Rozkład opracowany przez p. Lidię Leszczyńską, oparty na programie nauczania *Wczoraj i dziś* autorstwa Tomasza Maćkowskiego